

E-L SERVICE
SERWIS EKOLOGICZNY I LOGISTYCZNY
ul. Bernardyńska 5, 71-885 Szczecin
e-mail: elservice@2gb.pl

**Tytuł pracy: Inwentaryzacja przyrodnicza terenu
położonego w Kołbaskowie na działkach
o numerach ewidencyjnych 203, 204, 205,
206/2, 206/3, 206/4, 207, 208, 209/3 209/4**

Opracował: dr Bartosz Startek
dr nauk biologicznych w dyscyplinie biologii

mgr Michał Woś
*mgr chemii, specjalność chemia i ochrona środowiska
specjalizacja ochrona wód*

Szczecin, marzec 2017 r.

INFORMACJE WSTĘPNE, CELE ROZPOZNANIA PRZYRODNICZEGO, TEREN BADAŃ

Poniższe opracowanie zawiera analizę przyrodniczą terenu inwestycyjnego, obejmującego działki geodezyjne o nrach: 203, 204, 205, 206/2, 206/3, 206/4, 207, 208, 209/3 209/4. Teren inwestycyjny zlokalizowany jest przy drodze krajowej nr 13, pomiędzy miejscowościami Kołbaskowo a Rosówek (ryc. 1).

Ok. 80 % powierzchni badanego terenu stanowi pole uprawne. Pozostałą powierzchnię stanowią nieużytki (działki 203, 204, 206/2). Od północnego-zachodu teren inwestycyjny przylega do działki drogowej (drogi krajowej nr 13) oraz graniczy z nieruchomością (zabudowania, sad, przydomowy ogródek). Od północnego wschodu graniczy z nieruchomościami prywatnymi z obecnymi zabudowaniami. Od południowego wschodu oraz południowego zachodu graniczy z polami uprawnymi (ryc. 1).

Ryc. 1. Lokalizacja terenu inwestycyjnego - (podkład <http://mapy.geoportal.gov.pl/>)

Rozpoznanie przyrodnicze prowadzono pod kątem ewentualnie występujących cennych elementów środowiska przyrodniczego ze szczególnym uwzględnieniem:

- gatunków roślin prawnie chronionych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. 2014 poz. 1409),
- gatunków grzybów chronionych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. 2014 poz. 1408),

- siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej w sprawie typów siedlisk przyrodniczych ważnych dla Wspólnoty, których ochrona wymaga wyznaczenia specjalnych obszarów ochrony (92/43/EWG),
- gatunków roślin z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej - gatunki roślin ważne dla Wspólnoty, których ochrona wymaga wyznaczenia specjalnych obszarów ochrony (92/43/EWG),
- gatunków wymienionych w załączniku IV Dyrektywy Siedliskowej - gatunki roślin ważne dla Wspólnoty, które wymagają ścisłej ochrony (92/43/EWG),
- gatunków i siedlisk wymienionych w załącznikach 1, 2 i 3 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz.U. 2010 nr 77 poz. 510, z późniejszymi zmianami),
- gatunków zwierząt chronionych w Polsce, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2014 poz. 1348),
- rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt ważne dla Wspólnoty, wymienione w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej,
- rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt ważnych dla Wspólnoty, wymienionych w załączniku IV Dyrektywy Siedliskowej,
- gatunków szczególnej troski, wymienionych w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt (Głowaciński, 2001).

Przedmiotowy teren inwestycyjny przylega bezpośrednio od obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Odry (PLB320003). Odległość do pozostałych form powierzchniowej ochrony przyrody przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Odległość przedmiotowego terenu inwestycyjnego do najbliższych form ochrony przyrody w promieniu 10 km

Nr kolejny	Rodzaj ochrony powierzchniowej	Nazwa obszaru	Odległość (km)
1	Natura 2000	<u>Dolina Dolnej Odry PLB320003</u>	granicznie
2	Natura 2000	Dolna Odra PLH320037	1,83
3	Park Krajobrazowy	Dolina Dolnej Odry	2,79
4	Rezerwat	Wzgórze Widokowe nad Międzyodrzem	3,6
5	Rezerwat	Kanał Kwiatowy	4,85
6	Rezerwat	Kurowskie Błota	6,0
7	Natura 2000	Wzgórze Bukowe PLH320020	8,25
8	Natura 2000	Ostoja Wełtyńska PLH320069	8,82
9	Park Krajobrazowy	Szczeciński Park Krajobrazowy "Puszcza Bukowa" [otulina parku]	9,17 [6,61]

WYNIKI, ZASTOSOWNA METODYKA

Przedstawione niżej wyniki uzyskano podczas dwóch jednodniowych kontroli terenowych przeprowadzonych w dniach 21 grudnia 2016 r. oraz 17 marca 2017 r. Obserwacje prowadzono od wczesnych godzin porannych. Wyniki zebrano podczas pojedynczego przejścia wzdłuż granic przedmiotowego terenu inwestycyjnego, oraz inspekcji miejsc o potencjalnie wyższej bioróżnorodności – siedliska poza polami uprawnymi. Przeprowadzono również obserwacje przyrodnicze obszarów sąsiednich – głównie zagłębień śródpolnych zlokalizowanych w odległości do 300 m na przyległych od południa polach uprawnych. Rośliny identyfikowano przy pomocy klucza Rutkowskiego (2010) oraz atlasu Rothmalera (2007). Pomimo niekorzystnego okresu badań, obecne cechy diagnostyczne na okazach były wystarczające do precyzyjnej identyfikacji poszczególnych gatunków roślin. Nazwy zbiorowisk roślinnych podano za Matuszkiewiczem (2008). Równocześnie z badaniami szaty roślinnej prowadzono obserwacje fauny. Notowano ptaki widziane oraz słyszane. Zwracano uwagę na ślady bytowania fauny np. tropy, odchody.

Szata roślinna

Ok. 80 % powierzchni przedmiotowego obszaru inwestycyjnego stanowi pole uprawne. Stwierdzono nieliczne osobniki chwastów z klasy **Stellarietea mediae** jak tasznik pospolity *Capsella bursa-pastoris*, jasnota purpurowa *Lamium purpureum*, co wskazuje na stosowania herbicydów. Granice południowe obszaru są niewyraźnie zaznaczone w terenie – razem z przyległymi terenami stanowią jeden kompleks użytkowany rolniczo. Północno-zachodnie działki 203 i 204 nie są wykorzystywane rolniczo, stanowią nieużytek. Największe powierzchnie zajmuje tam trzcinnik piaskowy *calamagrostis epigeios*. Towarzyszą mu gatunki łąkowe siedlisk świeżych z rzędu **Arrhenatheretalia** jak np. dziurawiec pospolity *Hypericum perforatum* kupkówka zwyczajna *Dactylis glomerata* czy rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*. W związku z brakiem użytkowania występują tu również gatunki krzewiaste: głóg jednoszyjkowy *Crataegus monogyna* oraz śliwy *Prunus* sp. tworzące niewielkie zakrzewione powierzchnie. W południowej części działki 203 niewielką powierzchnię zajmuje płat jeżyny *Rubus* sp.

Nieużytkowaną rolniczo powierzchnię stanowi również działka 206/2. Zaprzeczenie użytkowania sprzyja początkowo wzrostowi różnorodności biologicznej co widoczne jest w obrazie pokrywy roślinnej działki 206/2. Powierzchnia działki jest dodatkowo różnorodnie ukształtowana – z licznymi obniżeniami i wniesieniami terenu. Poza roślinnością analogiczną do nieużytków z działki 203, stwierdzono tu również obecność płatów suchych zbiorowisk murawowych należących do klasy **Koelerio-Corynephoretea**. Przedstawicielami roślinności „piaskolubnej” są na działce 206/2 gatunki kostrzewy *Festuca* sp., jastrzębiec kosmaczek *Hieracium pilosella*, szczaw polny *Rumex acetosella*, czy pięciornik pagórkowy *Potentilla collina*. Ciekawym gatunkiem jest, zdziczała z uprawy, jeżyna wcinolistna *Rubus laciniatus*, posiadająca zimozielone, głęboko wcinane blaszki liściowe. W obrębie działki 206/2 znajduje się także zakrzewienie złożone głównie bzu czarnego *Sambucus nigra* oraz głogu *Crataegus monogyna*.

Pośrodku działki rolnej 208 znajduje się niewielkie obniżenie terenu bez śladów wody (głębokość do ok. 0,5 m). Całą powierzchnię obniżenia zajmuje płat mozgi trzcinowatej *Phalaris arundinacea*.

Na terenach sąsiednich przedmiotowego obszaru inwestycyjnego uwagę zwracają liczne zagłębienia śródpolne. Szczególnie licznie obecne w obrębie pól uprawnych przyległych od południa, część z nich wypełniona jest wodą. W odległości do 300 m od granic terenu inwestycyjnego zlokalizowanych jest 11 zagłębień śródpolnych (najbliższe już ok. 20 m od granicy przedmiotowego terenu). W większości nie przekraczają 0,5 ha powierzchni (tylko jedno ma ok. 2,3 ha). Zauważono bardzo niski stan wody w obrębie wszystkich zagłębień. Część z nich jest „sucha”. Roślinność zagłębień to głównie zespoły szuwaru właściwego. Zidentyfikowano płaty szuwaru trzcinowego **Phragmitetum**, szuwaru pałki szerokolistnej **Typhetum** oraz szuwaru mozgi trzcinowatej **Phalaridetum**. Strefa ekotonowa zagłębień oraz pól uprawnych to mieszanina gatunków siedlisk ruderalnych **Artemisietea** np. bylica pospolita *Artemisia vulgaris*, ostrożeń polny *Cirsium arvense* i łąkowych **Molinio-Arrhenatheretea** np. trawy *Poa trivialis*, *Poa pratensis* czy babka lancetowata *Plantago lanceolata*. W otoczeniu wybranych zagłębień występują zakrzewienia i/lub zadrzewienia wierzbowe oraz bzu czarnego.

Fauna

W obrębie przedmiotowych działek:

- kruk zwyczajny *Corvus corax* – żerowanie jednego osobnika na polu;
- sikora bogatka *Parus major* – żerowanie osobników sikory (łącznie 7 sztuk) w obrębie zakrzewień na działkach 203 i 206/2;
- wróbel domowy *Passer domesticus* – żerowanie 4 osobników na krzewach na działce 206/2;
- zięba – odpoczynek pary zięb w obrębie zakrzewienia na działce 206/2;
- śmieszka *Chroicocephalus ridibundus* – przelot nad przedmiotowym terenem 4 osobników mowy;

Na terenach sąsiednich:

- wróbel domowy *Passer domesticus* – przelot 6 osobników nad polami uprawnymi;
- żuraw *Grus grus* – odpoczynek i żerowanie pary żurawi na polu uprawnym;
- gęś gęgawa *Anser anser* – żerowanie dwóch par na polu uprawnym przy zagłębieniach z wodą;
- krzyżówka *Anas platyrhynchos* – para kaczek w największym stawie.
- skowronek *Alauda arvensis* – odnotowany śpiew osobnika w otoczeniu największego zagłębienia śródpolnego.
- sroka *Pica pica* – 2 osobniki odpoczywające na drzewach w obrębie pasu podrostopu osiki na posesji przy północno-wschodniej granicy terenu inwestycyjnego.

Ślady bytowania – tropy oraz odchody dzików i saren. Teren otwarty, więc potencjalnie mogą być obecne inne ssaki np. lis, pospolite gryzonie.

Herpetofauna – na przedmiotowym obszarze inwestycyjnym brak jest zagłębień wypełnionych wodą – brak siedlisk stałego przebywania/rozrodu dla płazów. Liczne zagłębienia z wodą (11 sztuk) znajdują się w odległości do 300 m, na bezpośrednio

przyległych od południa polach uprawnych (w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Odry). Podczas wizji terenowej stwierdzono 2 osobniki żaby moczarowej *Rana esculenta* w największym zagłębieniu – stawie oddalonym o ok. 75 m na połudnowy-zachód od przedmiotowego terenu. Choć nie stwierdzono występowania gatunków płazów na terenie inwestycyjnym, z uwagi na bezpośrednie sąsiedztwo licznych zagłębień śródpolnych, płazy mogą okresowo pojawiać się w obrębie przedmiotowych działek (np. w czasie migracji). Podczas realizacji inwestycji konieczne będzie zastosowanie środków zaradczych, uniemożliwiających płazom dostęp do placów budowy (poprzez szczelne wygrozdzenie terenu inwestycyjnego).

Przedmiotowy teren użytkowany jest, na większości powierzchni, jako pole uprawne. Ok. 20% powierzchni stanowią nieużytki. Niewielkie zróżnicowanie siedliskowe rzutuje na ubóstwo gatunkowe zarówno flory jak i fauny. Osobniki pospolitych gatunków zwierząt jak np. dzik, sarna, lis, czy powszechnie występujące ptaki krajobrazu rolniczego mogą potencjalnie bytować na przedmiotowej działce. Obecne zakrzewienia mogą natomiast stanowić schronienie oraz miejsca lęgowe krajowych gatunków awifauny.

PROPOZYCJA ZASTOSOWANIA DZIAŁAŃ MINIMALIZUJĄCYCH ODDZIAŁYWANIE INWESTYCJI NA ŚRODOWISKO PRZYRIODNICZE W FAZIE REALIZACJI

Wyniki analizy przyrodniczej przedmiotowego obszaru wskazują na stosunkowo niskie walory przyrodnicze terenu inwestycyjnego, co wskazuje, iż oddziaływanie przedmiotowej inwestycji na środowisko przyrodnicze będzie znikome.

Podczas fazy realizacji inwestycji proponuje się zastosowanie następujących działań ograniczających wpływ inwestycji na środowisko:

1. Place budowy będą usytuowane w oddaleniu od zadrzewień i zakrzewień, nie powodując degradacji użytków zielonych usytuowanych w ich sąsiedztwie.
2. Organizacja placów budowy oraz zapleczy budowy z uwzględnieniem zasady minimalizacji zajęcia terenu - zaplecze techniczne budowy oraz drogi dojazdowe do niego, lokalizowane będą w sposób zapewniający oszczędne korzystanie z terenu.
3. Sprzęt wykorzystywany w fazie realizacji będzie sprawny, będzie spełniać normy, i posiadać będzie atesty w zakresie ochrony środowiska, a także spełniać warunek dopuszczalnych emisji hałasu dla poszczególnych maszyn i urządzeń.
4. Stosowane będą metody i środki zapobiegające, by nie doprowadzić do zanieczyszczenia środowiska (wód powierzchniowych, gruntu, roślinności) pyłami oraz substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu używanego podczas budowy.
5. Powstające podczas realizacji inwestycji odpady będą na bieżąco selektywnie gromadzone oraz przekazywane do utylizacji.
6. W związku z prawdopodobieństwem migracji płazów przez teren inwestycyjny (z uwagi na licznie występujące w sąsiedztwie inwestycji zagłębienia śródpolne) plac budowy zostanie szczelnie wygrozdzony. Zastosowane zostaną bariery uniemożliwiające przedostawanie się drobnych zwierząt (głównie płazów) na teren budowy.

7. Wycinka kolidujących z inwestycją zakrzewień będzie przeprowadzona poza okresem lęgowym awifauny.

PODSUMOWANIE I NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

1. Rozpoznanie przyrodnicze prowadzono pod kątem występowania na przedmiotowym obszarze cennych elementów środowiska przyrodniczego.
2. Obszar przedmiotowych działek obejmuje w większości pole uprawne – ok. 80%. Pozostałą powierzchnię zajmują nieużytki.
3. Przeprowadzona inwentaryzacja fauny wykazała występowanie na przedmiotowym obszarze 6 gatunków zwierząt (ptaków), objętych w Polsce ochroną prawną. Wszystkie stwierdzone gatunki są pospolite na terenie całego kraju, a ich populacje nie są zagrożone.
4. Obserwacje fauny terenów sąsiednich wykazały występowanie 6 gatunków ptaków oraz 1 gatunku płaza podlegających w Polsce ochronie prawnej.
5. Stwierdzona niewielka różnorodności siedliskowa i gatunkowa w obrębie terenu inwestycyjnego stanowi o małych wartościach przyrodniczych przedmiotowego obszaru.
6. W fazie realizacji inwestycji zaplanowano zastosowanie środków minimalizujących oddziaływanie przedmiotowej inwestycji na środowisko przyrodnicze.

LITERATURA

1. Bogdanowicz W. i in. [red.] Fauna Polski – charakterystyka i wykaz gatunków. 2004.
2. Kuczyński L., Chylarecki P. Atlas pospolitych ptaków lęgowych. Polski Rozmieszczenie, wybiórczość siedliskowa, trendy. Biblioteka Monitoringu Środowiska. 2012.
3. Matuszkiewicz W. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski, 2008.
4. Rothmaler W. Exkursionsflora von Deutschland, 2011.
5. Rutkowski L. Klucz do oznaczania roślin naczyniowych Polski Niżowej, 2007.